

15.9.2015

Kannanotto: Oikeus terveyteen turvattava jokaiselle ihmiselle, myös paperittomalle

Ministeri Juha Rehula on 1. heinäkuuta 2015 vastannut kansanedustaja Emma Karin kirjalliseen kysymykseen (KVV30/2015) paperittomien terveydenhuollosta. Ministeri Juha Rehula ilmoittaa, että asia ei ole hallitusohjelmassa. Hallitus tasapainottaa julkista taloutta, vähentää kuntien kustannuksia ja pidättäytyy antamasta niille uusia tehtäviä. Ministerin vastauksessa nostetaan esiin Global Clinic ja kuntien mahdollisuus hoitaa asia vapaaehtoisesti, kuten Helsingissä.

Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin sopimuksiin, joissa säädetään oikeudesta terveyteen. Sopimukset asettavat minimivelvoitteet erityisen haavoittuvassa asemassa olevien osalta. Niiden mukaan naisilla tulisi olla oikeus maksuttomaan synnytystä edeltävään hoitoon, synnytykseen ja synnytyksen jälkeiseen hoitoon. Lapsilla tulisi olla oikeus terveyspalveluihin samoin perustein kuin Suomen kansalaisilla.

Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus ihmisarvoiseen elämään ja välttämättömään huolenpitoon. Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan lakiesityksen HE 343/2014 osalta, että lakiesityksessä oli kyse ihmisarvoisen elämän edellytysten vähimmäistasosta, joka kuuluu kaikille (PeVL 73/2014 vp). Lakiesityksen raukeaminen tarkoittaa, että vähimmäistasoa ei ole tällä hetkellä turvattu. Perustuslain mukaan valtiolla ja kunnilla on velvollisuus turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Tätä velvollisuutta ei voi sysätä kuntien vapaaehtoisuuden, yksityisen hyväntekeväisyyden tai kolmannen sektorin vastuulle.

Vapaaehtoisvoimin toimivalla Global Clinicillä tavataan toistuvasti ihmisiä, jotka on käännytetty julkisen terveydenhuollon palveluista, vaikka heidän terveydentilansa vaatisi hoitoa. Terveystieteiden ammattilaiset ovat epätietoisia siitä, mitä hoitoa nykyisen terveydenhuoltolain puitteissa on mahdollista antaa potilaalle. Nykyisen lainsäädännön pitäisi turvata kiireellinen hoitoon pääsy. Pulmalliseksi on osoittautunut kiireellisen hoidon tulkitseminen pelkästään päivystykselliseksi hoidoksi. Kaikkea muuta hoitoa vaille jääneiden potilaiden joukossa on myös raskaana olevia naisia ja pieniä lapsia. Esimerkiksi raskauden seuranta tai lasten rokotuksia ei nykyisin puitteissa järjestetä.

Tilanne on epäinhimillinen jokaisen palveluiden ulkopuolelle jäävän kannalta, mutta vaikea myös lääkäreille ja terveydenhuollon henkilökunnalle, jotka epävarmuuden vuoksi käännäyttävät ihmisiä pois palveluista. – Nykyinen tilanne on vastoin lääkärin etiikkaa, jonka mukaan potilaan yhteiskunnallisen aseman ei tulisi vaikuttaa potilaan saamaan hoitoon. Lääkäreiden kannalta on kestävämpiä, että lääkärin ammattietiikka ja terveydenhuollon toimintaperiaatteet ovat keskenään ristiriidassa, toteaa Lääkäriliiton toiminnanjohtaja Heikki Pälve.

Hoitoon pääsyn viivyttäminen on myös taloudellisesti lyhytnäköistä. Kiireellinen hoito on oikea-aikaista hoitoa kalliimpaa ([EU:n perusoikeusvirasto 2015](#)). Ruotsissa paperittomien hoidon laajentaminen samantyyppiseksi kuin edellisen hallituksen antamassa lakiesityksessä HE 343/2014 oli esitetty, jäi kustannusvaikutuksiltaan alle puoleen arvioidusta ([Statskontoret 2015](#)).

Jokaiselle Suomessa oleskelevälle tulee turvata lain tasolla oikeudet julkisen terveydenhuollon palveluihin vähintään samassa laajuudessa kun turvapaikanhakijoille. Asia tulee korjata viipymättä.

Kannanotossa mukana:

Suomen Lääkäriliitto ry
Lääkärin sosiaalinen vastuu ry
Psykologien Sosiaalinen Vastuu ry
Pakolaisneuvonta ry
Amnesty International Suomen osasto
Emmaus Helsinki ry
Ensi- ja turvakotien liitto ry
Helsingin Diakonissalaitos
Helsingin seurakuntien erityisnuoriso- ja diakoniatyö
Lastensuojelun Keskusliitto
Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Monika-Naiset liitto ry
Pelastakaa Lapset ry
Pro-tukipiste ry
Rikosuhripäivystys
Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
Suomen Caritas ry
Suomen Lastenlääkäriyhdistys ry
Suomen Mielenterveysseura ry
Suomen Pakolaisapu
Suomen Punainen Risti
Suomen UNICEF ry
Tehy ry
Vailla vakinaista asuntoa ry
Vammaisfoorumi ry/Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilma
Vapaa liikkuvuus –verkosto
Väestöliitto
Yhteiset Lapsemme ry

Lisätietoja:

Suomen Lääkäriliitto ry: Lauri Vuorekoski, p. 044 5630556 lauri.vuorekoski(at)laakariliitto.fi

Lääkärin sosiaalinen vastuu ry: Heli Salmi, heli.salmi(at)lsv.fi

Pakolaisneuvonta ry: Veera Vilkama p. 045 8437979, veera.vilkama(at)pakolaisneuvonta.fi

Psykologien Sosiaalinen Vastuu ry: Satu Heinola satu.heinola(at)gmail.com

Kansainväliset ihmisoikeussopimukset, jotka asettavat minivelvoitteet terveyspalveluille:

[Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus \(TSS-sopimus\)](#)

[Yleissopimus lapsen oikeuksista](#)

[Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus](#)

[Uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja](#)